

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 1. syyskuuta 2023
(OR. en)

12101/23
ADD 1
LIMITE
PV CONS 39
RELEX 950

EHDOTUS PÖYTÄKIRJAKSI
EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO
(Ulkoasiat)
20. heinäkuuta 2023

SISÄLTÖ

Sivu

Muut kuin lainsäädäntöasiat

3.	Ajankohtaiset aiheet	3
4.	Venäjän hyökkäys Ukrainaan	3
5.	Turkki	3
6.	Taloudellisen turvallisuuden ulkopoliittinen ulottuvuus	3
7.	Muut asiat	3
	LIITE – Neuvoston pöytäkirjaan merkittävät lausumat	4

Muut kuin lainsäädäntöasiat

3. Ajankohtaiset aiheet

Neuvosto käsitteli Kiinaa, EU:n ja CELACin (Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisö) suhteita, Armeniaa ja Azerbaidžania, Lähi-idän rauhanprosessia ja Tunisiaa.

4. Venäjän hyökkäys Ukraina

Keskustelu

Neuvosto keskusteli EU:n toimista, jotka liittyvät Venäjän Ukraina kohdistamaan hyökkäykseen.

5. Turkki

Keskustelu

Neuvosto keskusteli Turkista.

6. Taloudellisen turvallisuuden ulkopoliittinen ulottuvuus

Keskustelu

Neuvosto keskusteli Euroopan taloudellisen turvallisuuden strategian ulkopoliittisesta ulottuvuudesta.

7. Muut asiat

Neuvosto pani merkille Romanian toimittamat tiedot sen esittämästä ehdokkaasta Kansainvälisen tuomioistuimen tuomariksi (asiak. 11830/23), Itävallan, Slovakian ja Tšekin tasavallan toimittamat tiedot niiden 13. heinäkuuta tekemästä vierailusta Pohjois-Makedoniaan (asiak. 11844/23) sekä Saksan ja Tanskan toimittamat tiedot ilmastodiplomatiasta (asiakirja 11995/23).

Rajoitetussa kokoonpanossa käsiteltävä kohta

Lausumat asiakirjassa 11816/23 oleviin muita kuin lainsäädäntöasioita koskeviin A-kohtiin**A-kohta 7:**

Neuvoston päätös EU:n ja AKT-järjestön kumppanuussopimuksen (Cotonoun sopimuksen jälkeinen sopimus) allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta
Hyväksyminen

ITÄVALLAN LAUSUMA

”Itävalta on valmis noudattamaan ehdotettua lähestymistapaa, mutta sen on todettava, että se ei perustuslaillisista syistä voi kansainvälisen oikeuden nojalla soveltaa väliaikaisesti Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välistä kumppanuussopimusta, ennen kuin se on ilmoittanut sopimuksen tallettajana toimivalle Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle sopimuksen voimaantulon edellyttämien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta.”

KOMISSION LAUSUMA

- ”1. Komissio panee merkille neuvoston aikomuksen hyväksyä päätös Euroopan unionin ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön (OACPS) valtioiden välisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamista Euroopan unionin puolesta ja sen väliaikaista soveltamista koskevan komission ehdotuksen (COM(2021)312 final) muuttamisesta siten, että kumppanuussopimus tehtäisiin sekasopimuksena, kun ehdotuksen mukaan sen toisena osapuolena on EU yksin.
2. Komissio myöntää, että poliittisesti olisi tärkeää saada kumppanuussopimus allekirjoitettua mahdollisimman pian.
3. Komissio pitää kuitenkin kiinni oikeudellisesta arviostaan, jonka mukaan EU:n olisi oltava yksinään kumppanuussopimuksen toisena osapuolena, sillä tätä vastaan ei ole esitetty oikeudellisia perusteita.
4. Sen vuoksi komissio ei hyväksy sitä, että uudessa 4 artiklassa luetellut sopimuksen määräykset jätettäisiin väliaikaisen soveltamisen ulkopuolelle, koska ne väitetysti eivät kuulu unionin toimivaltaan. Pohjimmiltaan komissio katsoo, että neuvostolla ei ole toimivaltaa muuttaa sopimuksen allekirjoittamista koskevan päätösehdotuksen liitteenä olevan sopimustekstin asiasisältöä. Neuvottelijalla on yksinomainen oikeus neuvotella sopimuksen tekstistä ja ehdottaa sen allekirjoittamista neuvostolle.
5. Komissio varaa itselleen oikeuden käyttää tarvittaessa kaikkia käytettävissään olevia oikeuskeinoja varmistaakseen perussopimusten määräysten noudattamisen.”

UNKARIN LAUSUMA

”Kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelma ja neljännessä naisten maailmankonferenssissa hyväksytty Pekingin toimintaohjelma hyväksyttiin huomattavan yksimielisesti. Toimintaohjelmien mukaan ihmisoikeudet ovat kehityksen ytimessä, ja ohjelmien hyväksymisen jälkeen onkin edistytty merkittävästi terveyden, miesten ja naisten tasa-arvon ja koulutuksen alalla. Nämä alat ovat keskeisessä asemassa kestävä kehityksen toimintaohjelmassa (Agenda 2030), jonka peruseriaatteita ovat ihmisoikeuksien ja ihmisarvon yleismaailmallinen kunnioittaminen, oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen, oikeus, tasa-arvo ja syrjimättömyys.

Unkari sitoutuu edelleen ihmisoikeuksien edistämiseen, naisten oikeuksien sekä miesten ja naisten tasa-arvon suojelu ja edistäminen mukaan lukien, Unkarin perustuslain, Euroopan unionin primaarilainsäädännön, periaatteiden ja arvojen sekä kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja siitä johtuvien sitoumusten mukaisesti. Lisäksi naisten ja miesten tasa-arvo on vahvistettu perusarvoksi Euroopan unionin perussopimuksissa, erityisesti SEU-sopimuksen 2 artiklassa ja SEUT-sopimuksen 8 artiklassa. Edellä mainittujen sekä Unkarin lainsäädännön mukaisesti Unkari tulkitsee käsitteen ”sukupuoli” viittaavan ”biologiseen sukupuoleen” ja käsitteen ”sukupuolten tasa-arvo” viittaavan ”miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon”.

Unkari on sitoutunut vahvasti kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman, Pekingin toimintaohjelman sekä Agenda 2030 -toimintaohjelman ja sen kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen. Nämä ohjelmat ovat lisäksi keskeinen viitekehys seksuaaliterveyden, lisääntymisterveyden ja lisääntymisoikeuksien alalla. Unkari toteaa, että termille ”seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet” ja siihen liittyville käsitteille, kuten ”monipuoliselle seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvälle tiedolle ja koulutukselle”, ei ole sovittu yhteistä oikeudellista määritelmää kansainvälisesti eikä myöskään Euroopan unionin tasolla. Lisäksi aihe koskee oikeudellisia määritelmiä, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. Sen vuoksi Unkari tulkitsee ja edistää näitä asioita Agenda 2030 -toimintaohjelman, kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman ja Pekingin toimintaohjelman puitteissa ja oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Unkari toteaa tässä yhteydessä, että EU tai kaikki sen jäsenvaltiot eivät ole hyväksyneet tai antaneet sopimuksessa tarkoitettuja Unescon seksuaalikasvatuksen kansainvälisiä teknisiä ohjeita, minkä vuoksi niiden ei voida millään tavoin katsoa olevan osa EU:n säännöstöä. Unkari hyväksyy sopimuksen allekirjoittamisen ja väliaikaisen soveltamisen edellyttäen, että pelkkä sopimukseen sisältyvä viittaus Unescon kansainvälisiin teknisiin ohjeisiin ei muuta oikeudellista tilannetta tältä osin, eikä muodosta ennakkotapausta muiden kansainvälisten sopimusten suhteen tai EU:n asiakirjoissa olevien tulevien viittausten osalta eikä tee teknisistä ohjeista millään tavoin osapuolia sitovia. Lisäksi Unkari katsoo myös yleisessä yhteydessä, että tämän asiakirjan hyväksymisestä ei voi syntyä oikeudellista ennakkotapausta seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tulkinnasta.

Ottaen huomioon, että laittomat muuttovirrat liittyvät läheisesti järjestäytyneen rikollisuuden eri muotoihin, jotka muodostavat uhkan kaikille maille ja edellyttävät kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttovirtojen käsittelemiseksi, Unkari katsoo, että sopimuksessa olevan viittauksen muuttoliikkeen hallintaan on katsottava tarkoittavan erilaisista ryhmistä koostuvien muuttovirtojen hillitsemistä SEUT-sopimuksen 79 artiklan 1 kohdan mukaisesti, eli vain noudattaen täysimääräisesti siinä vahvistettua laittoman maahanmuuton ehkäisemistä ja tehostettua torjuntaa koskevaa tavoitetta, sekä jäsenvaltioiden SEUT-sopimuksen 79 artiklan 5 kohdassa vahvistettua oikeutta, jonka mukaan jäsenvaltioilla on oikeus päättää siitä, kuinka paljon kolmansien maiden kansalaisia päästetään niiden alueelle. Tämä ei vaikuta Unkarin yleiseen politiikkaan, jonka pyrkimyksenä on laittoman maahanmuuton ehkäiseminen sen hallinnan sijaan.

Sopimukseen sisältyvien turvallista, hallittua ja laillista muuttoliikettä ja muuttoliikettä koskevaa Global Compact -aloitetta koskevien viittausten osalta Unkari toteaa, että EU tai kaikki sen jäsenvaltiot eivät ole hyväksyneet kyseistä aloitetta, minkä vuoksi sen ei voida millään tavoin katsoa olevan osa EU:n säännöstöä. Unkari hyväksyy sopimuksen allekirjoittamisen ja väliaikaisen soveltamisen edellyttäen, että edellä mainitut sopimukseen sisältyvät viittaukset eivät muuta oikeudellista tilannetta tältä osin, eivätkä muodosta ennakkotapausta muiden kansainvälisten sopimusten suhteen tai EU:n asiakirjoissa olevien tulevien viittausten osalta eivätkä tee muuttoliikettä koskevasta Global Compact -aloitteesta millään tavoin osapuolia sitovaa.”

IRLANNIN LAUSUMA

”Irlanti muistuttaa, että jos osapuolet päättävät tehdä tämän sopimuksen puitteissa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alaa koskevia erillissopimuksia, joita EU tekee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston nojalla, tällaisten tulevaisuudessa tehtävien erillissopimusten määräykset eivät sido Irlantia, ellei EU samanaikaisesti Irlannin kanssa ilmoita Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestölle Irlannin aiempien kahdenvälisten suhteiden osalta, että tällaiset tulevaisuudessa tehtävät erillissopimukset sitovat Irlantia EU:n osana Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti.

Vastaavasti tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi edellä mainitun osaston nojalla myöhemmin toteutettavat EU:n sisäiset toimenpiteet eivät sido Irlantia, jos se ei ole ilmoittanut haluavansa osallistua tällaisiin toimenpiteisiin tai hyväksyä ne pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti.”

PUOLAN LAUSUMA

”Ehdotus Cotonoun jälkeiseksi sopimukseksi on ristiriidassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU), Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan kanssa siltä osin kuin siinä korvataan perussopimuksissa oleva ”naisten ja miesten tasa-arvon” periaate perussopimusten ulkopuolisella ilmaisulla ”sukupuolten tasa-arvo”. Kun sopimuksessa viitataan ”sukupuolten tasa-arvoon”, Puola tulkitsee tämän periaatteen tarkoittavan naisten ja miesten tasa-arvon periaatetta SEU 2 ja 3 artiklan ja perusoikeuskirjan 23 artiklan mukaisesti. Lisäksi Puola tulkitsee sopimuksessa käytetyn, perussopimusten ulkopuolisen ilmaisun ”gender” viittaavan termiin ”sex” SEUT 10 artiklan, 19 artiklan 1 kohdan ja 157 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti.

Puola katsoo lisääntymisoikeuksien ja muiden siitä johdettujen sanojen, synonyymien tai vastaavien ilmaisujen tarkoittavan ainoastaan toimia, joilla voidaan pyrkiä suoraan tukemaan terveyttä ja pelastamaan ihmishenkiä, ja sen vuoksi vastustaa sitä, että niihin sisällytetään abortti ja ehkäisyn käyttö terveyden edistämisen, perhesuunnittelun tai ihmisoikeuksien takaamisen muotoina. Abortti ei ole ihmisoikeus vaan pikemminkin tapa riistää oikeus elämään.

Niin kutsutun ”seksuaalikasvatuksen” osalta Puola katsoo, että sillä tarkoitetaan ikä- ja sisältötasoltaan sopivaa opetusta Puolan lainsäädännön ja siihen perustuvien opetussuunnitelmien mukaisesti.”

PORTUGALIN LAUSUMA

”Perussopimuksissa määritellyn Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välistä toimivallanjakoa koskevan periaatteen osalta neuvoston päätös luvan antamisesta Euroopan unionin ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamiseen Euroopan unionin puolesta ja sen väliaikaiseen soveltamiseen ei vaikuta Portugalin tasavallan riippumattomaan päätösvaltaan sen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvissa kansainvälisissä asioissa, joiden mukaiset sitoumukset riippuvat sisäisten hyväksymismenettelyjen päätökseen saattamisesta perustuslaillisten periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti.”

A-kohta 8:

Päätelmät EU:n prioriteeteista YK:n 78. yleiskokouksessa
Hyväksyminen

UNKARIN LAUSUMA

”Unkari tunnustaa naisten ja miesten tasa-arvon ja edistää sitä Unkarin perustuslain, Euroopan unionin primaarilainsäädännön, periaatteiden ja arvojen sekä kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja siitä johtuvien sitoumusten mukaisesti. Lisäksi naisten ja miesten tasa-arvo on vahvistettu perusarvoksi Euroopan unionin perussopimuksissa, erityisesti SEU-sopimuksen 2 artiklassa ja SEUT-sopimuksen 8 artiklassa. Edellä mainitun sekä Unkarin lainsäädännön mukaisesti Unkari tulkitsee käsitteen ”sukupuoli” (gender) viittaavan ”biologiseen sukupuoleen” (sex) ja käsitteen ”sukupuolten tasa-arvo” (gender equality) viittaavan ”naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon” (equality between women and men).”

PUOLAN LAUSUMA

”Naisten ja miesten tasa-arvo on kirjattu perusoikeutena Euroopan unionin perussopimukseen. Puolan kansallinen oikeusjärjestys takaa naisten ja miesten tasa-arvon kansainvälisten ihmisoikeussopimusten sekä Euroopan unionin perusarvojen ja periaatteiden mukaisesti.

Näin ollen Puola tulkitsee ilmauksen "gender equality" tarkoittavan naisten ja miesten tasa-arvoa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 3 artiklan sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 artiklan, 153 artiklan ja 157 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Puola yhtyy yhteisymmärrykseen EU:n prioriteeteista YK:n 78. yleiskokouksessa annetuista neuvoston päätelmistä poikkeuksellisesti ja ainoastaan YK:n yleiskokouksen tulevaa 78. istuntoa silmällä pitäen. Puola ei pidä päätelmien edellä mainittuja kohtia hyväksytyinä sanamuotoina eikä perustana mahdollisille tuleville neuvotteluille.”

A-kohta 21:

**Neuvoston päätös ja asetus Iranin Venäjän Ukrainaa vastaan käymälle
hyökkäyssodalle antaman sotilaallisen tuen johdosta määrättävistä
rajoittavista toimenpiteistä**
Hyväksyminen

KOMISSIION LAUSUMAT

”1. Täytäntöönpanovalta

Komissio panee merkille, että neuvosto on varannut itselleen täytäntöönpanovallan niiden rajoittavien toimenpiteiden osalta, joita voidaan määrätä sen sotilaallisen tuen johdosta, jota Iran antaa Venäjän Ukrainaa vastaan käymälle hyökkäyssodalle, tarkoituksenaan varmistaa yhdenmukaisuus päätöksen (YUTP) 2023/XX liitteen muuttamis- ja uudelleentarkasteluprosessin kanssa. Perussopimuksen 291 artiklan 2 kohtaan viitaten komissio pitäytyy kannassaan, jonka mukaan olisi ollut asianmukaisempaa siirtää täytäntöönpanovalta komissiolle. Unionin tuomioistuin on vahvistanut asiassa C-440/14 P, National Iranian Oil Company v. neuvosto ja komissio, antamassaan tuomiossa, että täytäntöönpanovalta voidaan siirtää neuvostolle ”tietyissä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa”. Komissio katsoo sen vuoksi, että mainittua asiaa C-440/14 P ei voida pitää ennakkotapauksena, joka koskisi kaikkia täytäntöönpanovaltaan liittyviä järjestelyjä silloin kun on kyse rajoittavista toimenpiteistä koskevista neuvoston asetuksista. Koska ”täytäntöönpanon” käsitteeseen kuuluu myös sääntöjen soveltaminen yksittäistapauksiin antamalla niitä koskevia toimia, on lisäksi ehdottoman tärkeää, että täytäntöönpanoviranomainen voi taata kaikkien sellaisten menettelyllisten takeiden noudattamisen, joihin kyseisillä henkilöillä on oikeus.

2. Humanitaarinen poikkeus

Komissio panee merkille, että neuvosto ei ole päässyt yhteisymmärrykseen Iranin humanitaarista tilannetta koskevan asianmukaisen humanitaarisen poikkeuksen hyväksymisestä. Komissio palauttaa mieleen Iranin joukkotuhoaseita koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2664 (2022) laajemman poikkeuksen ja katsoo, että kun otetaan huomioon vaatimusten ylittymisen riski, Irania koskeviin erilaisiin rajoittaviin toimenpiteisiin olisi parempi soveltaa johdonmukaisia poikkeuksia. Kun neuvosto toimii niin kuin se on nyt tehnyt, se tukee erilaisista poikkeuksista ja vapautuksista muodostuvaa hajanaista järjestelmää, jota sovelletaan Iraniin tai iranilaisiin toimijoihin vaikuttaviin eri pakotejärjestelmiin, mikä vaikeuttaisi humanitaarisen avun antamista.

3. Raportointivelvoitteita, tietojenvaihtoa ja rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättäviä seuraamuksia koskevat säännökset

Komissio toteaa, että ottaen huomioon Iranin sotilaallisen tuen Venäjän Ukrainaa vastaan käymälle hyökkäyssodalle neuvosto ei ole ottanut täysimääräisesti käyttöön säännöksiä, jotka koskevat raportointivelvoitteita, tietojenvaihtoa ja tarvittaessa rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättäviä rikosoikeudellisia seuraamuksia, mitä komissio ja korkea edustaja ovat yhdessä ehdottaneet. Komissio katsoo, että kyseiset säännökset olisi sisällytettävä rajoittavista toimenpiteistä annettuihin neuvoston asetuksiin, jotta komissio voi hoitaa perussopimuksen mukaisen tehtävänsä eli varmistaa unionin lainsäädännön täytäntöönpanon ja varmistaa, että jäsenvaltiot panevat EU:n rajoittavat toimenpiteet täytäntöön yhdenmukaisesti ja valvovat niitä asianmukaisesti.

4. Matkustuskielto

Komissio panee merkille, että neuvosto ei ole antanut neuvoston asetuksessa, jolla neuvoston päätös saatetaan osaksi EU:n lainsäädäntöä, säännöksiä, joilla kielletäisiin pääsy EU:n jäsenvaltioiden alueelle tai kauttakulku EU:n jäsenvaltioiden alueen kautta. Näin toimiessaan neuvosto ei kunnioita asianmukaisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaista unionin toimivaltaa viisumi-, rajavalvonta- ja laillista maahanmuuttoa koskevaa politiikkaa koskevissa asioissa eikä varmista, että jäsenvaltiot soveltavat EU:n rajoittavia toimenpiteitä yhdenmukaisesti.”

ALANKOMAIDEN, BELGIAN, ROMANIAN, SAKSAN JA SUOMEN LAUSUMA

”Tämän lausuman allekirjoittajina olemme tyytyväisiä neuvoston päätökseen ja asetukseen Iranin Venäjän Ukrainaa vastaan käymälle hyökkäyssodalle antaman sotilaallisen tuen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä.

Pidämme kuitenkin valitettavana, että neuvoston päätökseen sisältyy säännös (4 artikla), jonka mukaan pakoteluetteloiden laatimiseksi ja muuttamiseksi tarvitaan yksimielisyys määräenemmistöpäätöksen sijaan. Tämä vaatimus heikentää pakotejärjestelmän ja sen tavoitteiden vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Viittaamme Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan ”neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä [...] tehdessään päätöksen sellaisen päätöksen täytäntöönpanosta, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta”. Tämä tarkoittaa, että pakoteluettelon laatimista ja muuttamista koskevat päätökset on tehtävä määräenemmistöllä.

Haluamme vahvistaa, että tänään saavutettu yhteisymmärrys neuvoston päätöksestä ei millään tavoin merkitse muutosta yleiseen kantaamme määräenemmistöpäätösten osalta eikä sitä tulisi pitää ennakkotapauksena.

Tältä osin ehdotamme, että neuvosto palaa tähän aiheeseen ja käy asiasta avoimen ja horisontaalisen keskustelun asianmukaisissa olosuhteissa ilman erityistä yhteyttä johonkin käsiteltävänä olevaan ehdotukseen.”
